

CASA MEMORIALĂ „PANAIT ISTRATI”

Casa memorială „Panait Istrati” este un muzeu situat în Grădina Publică din centrul Brăilei, inaugurată cu 35 de ani în urmă (în august 1984), cu prilejul centenarului nașterii marelui scriitor (10.08.1884-15.04.1935), în prezența mai multor personalități, printre care și publicistul Alexandru Talex (1910-1997) - traducătorul și exegetul operei istratiene, căruia astăzi îi datorăm posibilitatea citirii capodoperelor „Spovedanie pentru învinși”, „Chira Chiralina”, „Ciulinii Bărăganului” ș.a.

Casa memorială „Panait Istrati” este amplasată în Parcul Central, pe latura de nord, într-un splendid imobil de patrimoniu construit în jurul anului 1860, înscris în Lista națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor istorice, la capitolul „Clădiri memoriale”. Inițial, clădirea a fost destinată scopurilor administrative fiind numită „Casa grădinarului”, aici locuind personalul ce deservea Grădina Publică. După 1947, și-a păstrat destinația administrativă fiind trecută în proprietatea Primăriei Brăila - sectorul „Spații Verzi”. În anii '70 era folosită de către Casa Pionierilor, la subsol fiind ținute mașinuțele pe care elevii învățau să șofeze.

Deși Panait Istrati nu a locuit niciodată aici (de altfel, nici una din casele din Brăila în care el a locuit nu s-a mai păstrat), din august 1984 (la 100 de ani de la nașterea scriitorului brăilean), găzduiește expoziția memorială dedicată acestuia, reconstituind universul istratian, experiența sa de viață în România, reflectată în opera lui. Acest loc a fost ales întrucât în spațiul din vecinătatea actualei Case Memoriale, Panait Istrati contempla Dunărea și natura înconjurătoare, descrise cu măiestrie în cuprinsul lucrărilor sale. De altminteri, în apropiere se găsește „Casa Turinger”, loc unde a copilărit Panait Istrati, mama lui, Joița fiind servitoare la această familie (spălătoreasă).

Casa este un loc de refugiu și pelerinaj, unde, pe lângă actul cultural, este hrănit și spiritul moral care se degajează din fiecare ungher, de parcă scriitorul francez de origine română ar fi în fiecare moment alături de vizitatori.

În interiorul Casei Memoriale se pot vizita, camera foto-documentară și două încăperi - biblioteca și

CASA MEMORIALĂ „PANAIT ISTRATI”

sufrageria - în care se găsesc piese de mobilier și obiecte personale ale scriitorului, multe din ele donate sau vândute de soția lui, Margareta Izescu-Istrati (1910-1991) și fotografii, unele făcute de însuși Panait Istrati. Aici, sunt valorificate muzeistic manuscrise istratiene, lucruri personale (ochelarii, pălăria, o pereche de pantofi, o geantă, rechizite și un samovar adus din călătoria în Uniunea Sovietică), cărți cu autograf ediții rare sau princeps, fotografii alb-negru înfățișând imagini ale vechii Brăile, cu școala în care a învățat, cu familia (mama, frații și unchii săi), alături de diverse personalități ca Romain Rolland, Nikos Kazantzakis (autorul celebrului „Zorba Grecul”), Iakob Rosenthal, Gala Galaction, Mihail Sadoveanu ș.a, sau cu panoul publicitar pe care-l purta ca fotograf ambulant ce a fost.

În podul casei este amenajat un fond documentar privind viața și opera lui Panait Istrati, inclusiv scrisorile sale (publicate în 1993 în volumul său de corespondență), unde cei interesați pot studia, în amănunt subiectul.

În documentele muzeului se reflectă și urmărirea (supravegherea) atentă și îndeaproape a lui Panait Istrati de către Siguranța Statului (fosta poliție politică) din vremea lui, știut fiind că, scriitorul nonconformist, toată viața sa, a avut o atitudine rebelă, favorabilă clasei muncitoare, ținând partea celor mulți și săraci, atrăgându-și astfel adversitatea regimului politic aflat la putere în acele timpuri și antipatia potențailor vremii, care nu vedeau cu ochi buni lupta sa continuă pentru libertate și adevăr.

Vizitarea acestei case memoriale constituie, neîndoind, o veritabilă lecție de istorie recentă, în care pot fi descifrate frământările României interbelice, caracterizată prin lupta acerbă dintre cele două curente politice totalitare - comunismul (bolșevismul) și nazismul (hitlerismul) - care dominau societatea și încercau să se instaleze definitiv în țară și să-și impună definitiv supremația.

În perioada 1984-1990 Casa Memorială „Panait Istrati” a fost condusă de Lucian Chișu (ulterior director al Muzeului Național al Literaturii Române - în prezent pensionat), care a avut o contribuție importantă la înființarea și funcționarea ei în bune condiții. Într-un interviu dat mai demult într-o publicație de istorie, domnia sa își amintea de entuziasmul generat de deschiderea acestui obiectiv, povestind cu umor un detaliu hazliu legat de acel eveniment: în zilele premergătoare inaugurării oficiale, conform procedurilor vremii, au trimis la București, la „Cenzură” spre avizare textele ce

urmau a fi afișate și expuse, la care, propaganda de partid a pretins imperativ înlocuirea cuvântului „patiser” cu „plăcintar”, ca fiind mai potrivit (și pe gustul lor).

Ulterior, au fost mai mulți oameni care de-a lungul anilor s-au preocupat de bunul mers al Casei Memoriale „Panait Istrati” printre care Ionel Cârdea (directorul muzeului Brăilei), Zamfir Bălan, Carmen Țurcanu ș.a.

Aici s-au desfășurat (și au loc și în prezent) mai multe activități culturale, apreciate de public și de specialiști.

În anul 2008 casa a intrat într-un amplu proces de consolidare și restaurare, arătând azi foarte bine.

În prezent, la fel ca mai toate muzeele din Capitală și din țară, Casa Memorială „Panait Istrati” din Brăila, trece și ea prin momente mai dificile, cauzate de subfinanțarea la care este supusă cultura română, dar avem convingerea că oamenii de acolo, brăilenii animați de spiritul istratian de luptător pentru dreptate și independență, vor ține trează memoria concitadinului lor și vor oferi în continuare vizitatorilor frumusețile ei neprețuite și clipe de bucurie spirituală și morală.

HORAȚIU MĂNDĂȘESCU

Apare sub egida Fundației Literar Istorice „STOIKA”

Independența prin cultură